

Een naklank.

door NANNIE VAN WEHL.

Het moet al wel een jaar geleden zijn. Toen heeft er in Gezin en

173

School een artikeltje gestaan, geteekend Joh. E. Post en getiteld School en Samenleving.

Daar ben ik telkens met mijn gedachten op teruggekomen. En nu eindelijk kom ik er toe, ze te formuleeren.

„Wat is mij aangebracht aan liefde voor de slachtoffers der samenleving, de zwervers, de dronkaards, de gevangenen — op school?” vraagt Joh. E. Post.

Als hij op een goede school heeft gegaan met beschaafde leerkrachten en hij heeft daar menschen aangetroffen met een gewoon menschelijk hart — dan is hem net zóveel aangebracht aan die liefde, als een kind, alweer met een gewoon menschelijk hart, noodig heeft. Immers, daar zijn dan toch de leeslessen, daar zijn de geschiedenislessen, daar komen in het hoogste leerjaar de oogenblikken voor van intimiteit tusschen leerkracht en leerlingen — een ongeluk wordt besproken — een ervaring wordt verteld — méér mag mijns inziens de school, en zeker de middelbare school, die dan toch al genoeg op haar programma heeft, niet geven. Om de school zelf niet — en vooral! om het kind zelf niet.

Toen ik een kind was, is mijn ziel doorploegd, doorkerfd van medelijden. Hier waren het de omstandigheden, niet te vermijden. Maar hoe zou ik 't diengene kwalijk nemen, die mijn kind aldus bracht bij het leed — met opzet — als deel van zijn opvoeding! Méér medelijden. Hier waren het de omstandigheden, niet te vermijden. Maar zeker sterk af te keuren, belemmert de groeiende kinderziel in haar ontwikkeling.

„Aankweeking van het begrip der mislukking van zoovelen buiten hun schuld”, vraagt Joh. E. Post.

Schuld — wat is schuld? In hoeverre heeft de zwerver, de gevangene, de dronkaard schuld?

Als wij, volwassenen, met dat vreeselijke vraagstuk al zoo weinig weg weten, zullen we de kinderen er dan in halen op een leeftijd, dat ze zooveel met zich zelf en met hun toekomstplichten hebben te stellen? En dreigt hier niet het gevaar, dat de kinderen maar al

te lankmoedig in hun oordeel de schuld kwestie verre werpen — ik voel heel goed, waar Joh. E. Post heen wilde.

Daar is een jongen — en hij heeft niet gewild — zijn geluk heeft hij verschopt — tot niets heeft hij 't gebracht — schuld? — Ach, misschien een verlopen overgrootvader — en dan zijn endocrine klieren. — Maar kunnen we toelaten, dat onze kinderen dan meelijdend zeggen: „Het is niet zijn schuld.” Neen, dat zullen ze weten: „Wie zóó doet, die doet zijn ouders hartverscheurend verdriet en die verdient niet beter, dan dat hij nu zulk werk moet aannemen, ver van huis, héél zwaar.”

Een dronkaard. — Als 't er zoo boven op ligt: verdriet, tegenslag, toen gaan drinken, dan zullen we 't onze kinderen uitleggen. Maar voor de rest — meent ge, dat ik 't zou toelaten, dat onzen zoon liefde voor dronkaards werd bijgebracht? Neen, vol walging moet hij daar tegenover staan, zooals hij Zaterdag stond, toen we in de stad samen het menschonteerd schouwspel moesten zien van twee, die nog erger dan zwijnen waren. En ik liet hem even staan en liet hem even walgen.

En 't is toch beter voor de kinderen, dat ze weten, dat op luiheid verval volgt en op dronkenschap ondergang en op misdaad straf — dan dat ze dat alles overdenken in een gevoeligheid, die hen doet lijden en te weinig eischend maakt jegens zichzelf.

Wie staat, zie toe, dat hij niet valle.

Laten wij het „staan” van onze kinderen vooral niet moeilijker maken.